

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 8.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopis se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu števil. 13.633.

Dr. Vladimir Ravnihar:

Ljuba M. Jovanović

Malokateri politični osebnosti naroda srbskega je stala nam Slovenec tako blizu kakor ona Ljuba M. Jovanovića. Pri tem pa niti najmanje ni souplivala okolnost, da je bil rojen »prečan«, torej nam krajevno bliže nego onim preko Save in Drine. Saj je že v zgodnji mladosti zapustil rojstni kraj ter se svojo drugo domovino izbral naš Piemont, ki mu je odtlej posvetil vse svoje velike duševne sile ter ves svoj delovni in udejstvalni nagon.

Zgodovina je bila njegova stroka. S profesorsko temeljitostjo se je poglubil v njen študij. Bil je učenjak. Pa ne, da mu je bila historija sama sebi namen. Pridobitve svoje učenosti je nameraval pokloniti interesom svojega naroda. Priznana resnica je, da je zgodovina najboljše učiteljica. Ker — zgodovina se vedno ponavlja. Zategadelj je postal politik. Njegovo globoko znanje o preteklosti je dalo izredno veljavo njegovim besedi, ki je bila sijajna, pa naj je bila izrečena na svečanem zboru ali v politični debati. In samo naše razorane razmere v nenormalni povojni dobi so bile krive, da njegova avtoriteta ni prišla do polne veljave. Bil pa je predestinirani naslednik našega velikega državnika Nikole Pašića. Tragika je, da mu je neusmiljenja Parka prestrigla nit življenja v njegovi najboljši moški dobi baš v trenutku, ko bi moral nastopiti svoje mesto ob državnem krmilu. Naša tragika je, da nas zapuščajo naši najboljši možje, ko bi nam bili najbolj potrebni.

Bil je ideolog svoje stranke. Bil pa je tudi ideolog državne misli, kakor se nam je zasnova ob našem ujedinenju na temelju popolne ravnopravnosti in bratskega sporazuma. Politika praykar odstopivše vlade je bil njegov koncept, kakor ga je bil zamislil realizirati že v letu 1924. Ta koncept bo morala biti temeljna misel vsaki bodoči državni politiki, ako naj je ta politika zdrava ter koristna celoti kakor tudi poedinim delom njenim.

Absolutno stoječ na stališču državnega edinstva je odklanjal Pribičevićev centralizem kot škodljiv za našo notranjo konsolidacijo. V nekem svojem pismu iz časa razprav v ustavotvornem odboru mi pravi doslovno: »od svih njih samo je g. Protić precizan, a na njegov predlog o onakoj teritorijalnoj podeli države niko od nas nikad neće pristati« (podčrtal sam).

V drugem svojem dopisu od 7. decembra 1922, torej že po sprejetju ustavi, pa je naslednji značilni odstavek: »Vi želite nedeljivost Slovenije, a je brani ustav koji je deli. Sad vidite, ja sam se u ustavotvornoj skupštini uporno in silno borio da očuvam to njeno jedinstvo — to znaju svi ondašnji ministri i svi demokratski i kmetijski poslanci iz Slovenije, koji so bili članovi ustavotvornog odbora, a imam i jedan pismen trag o tome. Ali ja sam onda tučen, pored drugoga i za to što me Slovenija nije tada ni u koliko pomogla. Sad medjutim ja izlazim neprijatelj njene celine! Ako ovo nije sasvim komično, možda je malo i tragično! Ali ja nisem sasvim položio oružje. Pri izradi zakonskih odredaba o samoupravnim oblastima, ja sam s mojim prijateljima imao na umu i to pitanje i ipak nešto uspeo.«

»Izvolite uzeti član 88. zakona o samoupravama, koji kaže: »Za izvršenje većih ekonomskih i kulturnih poslova koji bi iziskivali zajedniču u radu, mogu se dve ili više oblasti udružiti. Odluku o tome donose oblastne skupštine po odobrenju kraljevske vlade.« Meni

se čini da je Slovincima na osnovi ovoga pružena mogućnost da rade zajedno sve moguće poslove koji Sloveniju kao celinu mogu interesovati i koji ne spadaju prirodno u kompetenciju države kao celina. Sve ovo naravno pod pogodbom da Slovenija to hoče i da ona predstavljena u dvema svojim oblasnim skupštinama, tu svoju volju izkaže. Napomenuću Vam da se navedena odredba čl. 88. može zakonskim putem, bez ustavnih revizija, i dopuniti na način koji bi predviđao — bilo specijalno za Sloveniju, što bi ja voleo, bilo za celu zemlju — i obezbeđivao još i drugo šte bi Vaši interesovalo. Na pr. moglo bi se za Sloveniju predvideti kako bi se taj rad na zajednici organizovao, kako bi se to udruživanje vršilo, ko bi odluke izvršivao, pa onda obezbediti, da takav rad ne bude zavisen od dobre ili zle volje vladine i t. d.«

»Kad se skupno prouči naše zakonodavstvo od donošenja ustava do danes, videče se da ono daje vrlo mnogo maha svim posebnim energijama po našoj kraljevini za primenu, razvitak i napredak. Samo treba jedared s voljom pristupiti njegovom uvodjenju u život. Kolike su samo prostrane kompetencije dane oblastima članom 2. ovoga zakona. Suvišno je, da redjam njegovu sadržinu, nego ču izpisati samo stav koji, posle dugog niza najrazličnijih poslova koji se poveravaju samoupravnim oblastima, dolazi kao poslednji: »i drugi poslovi mogu biti zakonom povereni oblastnoj samoupravi«. Pa zar ovo ne ostvara još šire, najšire polje zadovoljavanja zahteva Vaših jednodušljnika? Zar ne bi bilo bolje, mesto teške i po svoj prilici sterilne ustavne borbe, proučiti ta pitanja i iznesli zahteve, št bi se, s obsirom na ovu i ostalu sadržinu čl. 2., čl. 88. i svega ostaloga u tom i drugim zakonima, moralo menjati ili inače uraditi pa da potrebe Slovenije budu zadovoljene? ...«

Iz tega malega primera se vidi, da je bil Jovanović politik širokega pogleda. Niti najmanje mu niso zameglili oči »partijski« interesi. Popolnoma je obvladal položaj, ki ga je odmerila svetovna zgodovina usodi naših narodov. Da bi ga bili slušali, da bi ne bili pustili motiti harmonije po raznih sezonskih šlagerjih, — pa bi bilo danes marsikaj drugače.

Kremenit značaj, poštenjak od nog do glave, Sokol prožet neskaljene sokolske misli, nesebičen do skrajnosti — je te lastnosti brezpogojno zahteval tudi od drugih, posebe še od onih, ki jih narod kot svoje mandatarije postavlja na odgovorna mesta. Odtod njegova neizprosnna borba proti korupciji in partizanstvu ter za čistost javne uprave. Morda je bil za današnje dobo, ki pušča na površje elemente, nemogoče v normalnih časih, prevelik idealist. Bilo je na videz Sisifovo delo, ko se je z vso njemu lastno odločnostjo obračal proti zloglasnim metodam, ki so jih bili zanesli v našo javnost izvestni politiki, metodam, katere so razkrajale spajajoči ferment, katere so razdvajale, katere so zastrupljale medsebojne odnose — vse v znamenju — medsebojnega jedinstva, v resnici pa, kakor dokazuje najmlajša politična zgodovina — v znamenju lakomne borbe za oblasti.

Ljuba Jovanović je zatisnil svoje oči s pomirjeno zavestjo, da mu njegovih političnih načel ni bilo treba ponesti v prerani grob, marveč da so ostala živa med živimi. O njihovi popolni zmagi, ker zasnovana na etičnih principih, ne

Vukičević dobil mandat za sestavo delovne vlade.

RADIKALNI KLUB BREZ DEBATE ODKLONIL PRETIRANE ZAHTEVE RADIĆA IN POZVAL PERIĆA, DA VRNE MANDAT. — PERIĆ VRNIL MANDAT — MANDAT ZA SESTAVO DELOVNE VLADE DOBIL VELJA VUKIČEVIĆ. — NJEGOVI VLADI ZASIGURAN TUDI VOLILNI MANDAT.

Beograd, 13. februarja. Včeraj popoldne ob 4.45 se je začela seja radikalnega kluba. Prisotnih je bila 72 poslancev. Zastopane so bile vse frakcije.

Sejo je otvoril Velja Vukičević in dal takoj besedo mandatarju krone dr. Niku Periću, ki je poročal o razgovorih s šefi parlamentarnih skupin. Po nasvetu Velje Vukičevića je kralj njemu poveril mandat za sestavo koncentracijske vlade.

Razgovarjal se je najprej s predsednikom radikalnega kluba Veljo Vukičevićem, potem z dr. Korošcem, s Štefanom Radićem in z dr. Hrasnico. Vsi zastopniki klubov so v načelu pristali na koncentracijsko vlado. Dr. Korošec je rekel, da tudi pristaja, vendar bo v njegovem imenu dal odgovor Velja Vukičević. Tudi dr. Hrasnica je načelno pristal, dodal pa je, da je bil njegov klub zelo zadovoljen s sedanjo vlado g. Vukičevića. Taka politika naj bi se tudi v bodoče nadaljevala. Radić je izjavil, da gre le skupaj s Pribičevićem in da govori v imenu vse kmečko-demokratske koalicije. Postavil je posebne pogoje, od katerih pravi, da ne bi mogel odnehati. Razen tega je izrazil še nekaj želja, o katerih pa bi se dalo govoriti: Kot pogoj je stavil, da kmečko-demokratska koalicija dobi 5 ministrskih portfeljev in sicer ministrstvo za finance, za poljedelstvo, za agrarno reformo, gozde in rudnike in za pravosodje. Razentega je zahteval, da predsednik skupščine ne sme biti radikal, temveč demokrat. Radić je dalje želel nekaj mest državnih podtajnikov.

Vukičević je glede programa vlade želel, da se sprejme proračun, zakon o državnem posojilu in tisti zakoni, ki so že pred skupščino. Davidović je glede resorov stavil samo zahtevo, da mora zunanji minister še dalje ostati dr. Marinković. Drugače je izrazil več želja, kakor pa konkretnih zahtev. Dr. Perić je dobil vtisk, da je Davidović mnogo bolj pomirljiv in da bi se dala ustvariti koncentracijska vlada. Vprašal je na koncu klub, kaj naj stori.

Poslanci radikalnega kluba, ki so že med naštevanjem Radićevih zahtev te spremljali s smehom in medklci, so odgovarjali Periću: Ni treba več razpravljati. Vrnite mandat! Besedo je povzel Vukičević in vprašal poslance, kaj mislijo o stavljenih pogojih. S soglasnim odobranjem so poslanci odklonili vse pogoje. Soglasno je bilo tudi sklenjeno, da mora dr. Perić vrniti mandat.

Vukičević je nato rekel, da bo predlagal kralju koalicijsko delovno vlado. Izrazil pa je dvom glede uspeha, ker so se zadnje dni pojavile razne težave. On bo delal z vsemi silami na to, da se sestavi koalicijska vlada. Če ta ne uspe, potem je dejal, veste vsi, kaj pride. — Omenil je intrige zadnjih dni proti radikalnemu klubu in spomnil poslance na zadnje sejo, iz katere se vidi, da ni v klubu nikogar, ki ne bi bil za edinstvo kluba. Prosil je poslance, naj tudi sami skrbijo za edinstvo kluba in strank. Če nasprotniki groze radikalom za slučaj

more biti dvoma. Bodočnost mu bo dala svoje pravo, dala sijajno zadoščenje tuintam nerazumevani njegovi veličini, tedaj pa tudi pravično ocenila vso njegovo visoko vrednost.

volitev s postavljanjem skupnih list, potem naj vedó, da bomo tudi mi enako postopali, ker imamo zveste zaveznike. (Klici: Živijo Slovenci, živijo muslimani!) Mi imamo dosti moči, nismo pa za volitve. Po seji je Vukičević povabil poslance na radikalno zabavo v hotelu Parizu.

Po seji radikalnega kluba je dr. Perić odšel v svoj kabinet v predsedstvu skupščine, kjer se je sestal z Davidovićem, Hrasnico, Pribičevićem in Joco Jovanovićem ter jih obvestil o soglasnem sklepu radikalnega kluba, da ne sme sprejeti Radićevih pogojev. Ker je Radić izjavil, da od teh pogojev ne odstopa, smatra dr. Perić, da je misel koncentracijska definitivno propadla. Dr. Perić je obvestil načelnike strank, da odide takoj k kralju in mu vrne mandat.

Ob 6.20 je šel dr. Perić res na dvor. Z dvora je odšel okrog 8. zvečer in dejal novinarjem, da je vrnil kralju mandat za sestavo koncentracijske vlade.

Ko je prišel z dvora, je šel dr. Perić v predsedstvo vlade in tam obvestil Veljo Vukičevića o vrnitvi mandata.

Ob 7.40 zvečer je bil sprejet v avdienci pri kralju g. Velja Vukičević, ki je pri tej priliki prejel mandat za sestavo koalicijske delovne vlade.

VUKIČEVIĆEVI DELOVNI VLADI ZASIGURAN TUDI VOLILNI MANDAT.

Beograd, 13. februarja. S tem, da dobi Vukičević mandat za sestavo delovne koalicijske vlade, se je povrnila situacija v stadij, ki je bil v začetku. Za Vukičevićev uspeh bo odločilno, kako bo nastopal Ljuba Davidović. Iz tega, da je Davidović kot pogoj za sestavo koncentracijske vlade stavil zahtevo, da mora dr. Marinković ostati zunanji minister, sklepajo, da so se odnošaji med njima pomirili in da bi utegnili vsa demokratska stranka sodelovati tudi v koalicijski delovni vladi Velje Vukičevića. Radikali trde, da bi bil z mandatom za delovno vlado zvezan tudi volilni mandat, t. j. da bi šla vlada na volitve, ko dovrši določene posle ali pa če ne bi mogla svojega programa izvršiti.

DR. KOROŠEC PRI VUKIČEVIĆU.

Beograd, 13. februarja. Včeraj je dr. Korošec posetil Vukičevića, ki ga je obvestil o razgovorih dr. Perića z načelniki parlamentarnih skupin in o njihovih pogojih. Sicer se pa razgovor med Vukičevićem in dr. Korošcem drži tajno. Radikali odklanjajo od sebe odgovornost za Perićev neuspeh, ker kot najmočnejša stranka ne morejo sprejeti pogojev, ki jih je stavila demokratska unija.

Pribičević olepšuje.

Beograd, 13. februarja. V predsedstvu demokratskega kluba je Davidović do 11. dopoldne konferiral z Joco Jovanovićem in z Grolom, kesneje pa se je sestal še s Pribičevićem, s katerim se je razgovarjal do 12. ure.

Pričević je nato dal novinarjem daljšo izjavo, v kateri je dejal, da je situacija taka, kakor je bila predsindonjim in da se ni nič spremenilo. Mandatar krone dr. Perić najbrž čaka na odločitev in sklep radikalnega kluba, zato ni napravil nobenih novih korakov. On ni stopil z nami v noben stik. Popoldne je poseb-

no demencialni vesti, kakor da bi kmečko-demokratska koalicija ne bila za koncentracijo in da bi stavljal prehode zahteve.

Pogoji, ki jih je stavila kmečko-demokratska koalicija, so dosti skromni (?), sicer pa še niso natančno formulirani. Nič se ni govorilo o programu vlade, kar je v tem vprašanju pač najvažnejše. Očita se kmečko-demokratski koaliciji, da je pretirana nje zahteva, da dobi finančno ministrstvo. Varajo se, če mislijo, da se bomo zadovoljili s kakšnimi postranskimi resorti, ki bi nam jih vrgli kakor drobtinice z bogatašev mize. Kmečko-demokratska koalicija ima 85 poslancev in ima zato pravico do enega od velikih resorov. Mi ne gremo v nobeno vlado, če se ne bo vpošteval naš položaj, ki ga imamo v parlamentu, in bodo radikalni hoteli obdržati zase vsa važna ministrstva. Naših poslancev je 85, ki so vsi svobodno izvoljeni, in to pomeni več kakor 109 radikalnih poslancev, ki so izvoljeni z nasiljem.

Tudi ni pretirana zahteva demokracije, da dobi predsednika narodne skupščine. Tudi ta zahteva odgovarja razmerju moči v parlamentu, potem mi še z večjo pravico lahko zahtevamo predsednika skupščine. Od te zahteve sem prepričan, da ne bomo odstopili. Če bodo radikalni pravični in iskreni v želji za koncentracijo, potem se bo ta ustvarila. Pogoj pa je, da se sprejmejo naše zahteve, ki se tičejo političnega programa. Kardinalna zahteva bi bila revizija novega davčnega zakona, dalje depolitizacija državne uprave, razširjenje samouprav in njih samostojno financiranje. O tem se bomo podrobno razgovarjali, če se bodo pogajanja nadaljevala. — Drugače smo mi zahtevali samo bolj gospodarska ministrstva (kjer je denar, op. ured.), ker je to za kmečko-demokratsko koalicijo naravno. Te naše zahteve niso še definitivne in bi se dalo o njih še govoriti. Radikalni bi hoteli zase predsednika vlade, predsednika skupščine, notranje ministrstvo in finančno ministrstvo, za vse druge pa naj ne ostane nič. (Sedaj so vse te Pribečevičeve fantazije padle v vodo. Op. ured.)

Po seji izvršilnega odbora udružene demokracije se je vršila kratka seja demokratskih poslancev, na kateri je Davidović poročal o položaju.

SILEN ORKAN V ANGLIJI.

Berlin, 13. februarja. Po vesteh iz Londona je v vsej Angliji razsajal hud orkan, podoben burji, ki je napravil silno škodo, posebno v Londonu, Liverpoolu in Birminghamu. Razrušenih je bilo mnogo hiš. Mnogo oseb je bilo ranjenih. Brzina viharja je znašala 170 km na uro. Potrganih je bilo mnogo telefonskih žic, dalje kabel, ki vodi v Nemčijo in vsi kabli na Irsko.

ODESKI PROCES.

Odesa, 13. februarja. Tu se je pričela sodna razprava proti Dobrovoljskemu, morilcu italijanskega podkonzula Cosija. Na zatožni klopi sedi pa tudi Grževič, ki je naropane stvari prodajal.

LETONSKI POSLANIKI ZA BEOGRAD IMENOVANI.

Beograd, 13. februarja. V Beogradu je bil imenovan za letonskega poslanika Ducmas, ki je hkrati stalni delegat pri Zvezi narodov v Zenevi in ima tam tudi svoj sedež. Svoja poverila bo oddal kralju koncem tega meseca. Ob početku letonske neodvisnosti je bil poslanik na

Svedskem, potem za generalni konzul na Danskem.

POGAJANJA MED NEMČIJO IN SSSR SO SE PRICELA.

Berlin, 13. februarja. Začela so se pogajanja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

Širite »Narodni Dnevnik«.

Zaključna beseda o nasih davkih.

Davčni zakon je torej sprejet in žolč in pljuča opozicije in vlade so se oddahnili za nekaj časa, dokler ne pride nov titulos. Za poznavalca razmer so sicer taki parlamentarni boji brezpotrebno zapravljajo časa in denarja, kajti med prvimi in drugimi bojovniki so redke bele vrane osebe, ki imajo o predmetu v resnici strokovne pojme in podlago. Vsi hvalijo ali kriče le iz principa v kakršnem položaju pač so: vlada hvali, opozicija graja; a isti ljudje bi isti zakon grajali ali hvalili, ako bi vloge zamenjali. Na take »strokovnjake« torej ne damo nič, ker tudi ne pomenijo nič. Rač pa moramo s stvarnega stališča pripomniti tole:

Zakon sloni na starih, predvojnih principih; ozira se in posnema vzglede v Nemčiji, Avstriji in deloma v Bosni. V splošnem pa je sestavljen po šabloni podobnih zakonov ne da bi upošteval nove čase in zlasti, ne da bi vpošteval novo državo, ki mora imeti svojo, sebi primerno zakonodajo. V tem tiči stara napaka, saj je že predvojna Avstrija prepisovala cele naredbe in zakone po nemškem vzorcu.

Vendar to ni posebno zlo, kajti glavno je, da smo pomeli s starimi sedmerimi različnimi sistemi in imamo en zakon za vso državo.

Gonja rumunske opozicije proti liberalcem

Potovanje rumunskega ministra za zunanje zadeve g. Titulesca na zapad in predvsem njegov poset v Rimu, je ukrenil vso pozornost rumunski zunanji politiki in oslabil interes za rumunske notranjopolitične dogodke. Toda tu se razvoj ni zastavil, pač pa je posebno po koncu parlamentarnih počitnic izpričal svojo pot z raznimi, na videz brezpomembnimi dogodki.

Vlada in liberalna stranka sta težko presneli potovanje dveh predstavnikov opozicije v tujino, ker sta zrla v njem poizkus, zloiniti zaupanje inozemstva v liberalno vlado. Zaradi tega sta bila oba poslanka takoj na drugi seji parlamenta pozvana, naj se opravičita, »da škodujeta dobremu imenu Rumunije«. Liberalni napad je bil dobro pripravljen, pa je kljub temu propadel. Poslanca Maglaru in Popavici sta dokazala neopravičenost liberalnih insinuiacij. Liberalni poslanci in ministri so se v svoji obtožbi opirali glavno na brošuro, pisano v francoskem jeziku, kjer je opisano bedno gospodarstvo v zemlji in za katero so mislili, da jo je izdala narodna kmečka stranka. Toliko večje pa je bila konsternacija v parlamentu. Ko je Madgearu izjavil, da je dotično brošuro izdala l. 1921 »Banca Romaneasca«, katere predsednik je bil današnji ministrski predsednik in vodja liberalne stranke Vintila Brațianu in člani upravnega odbora pa sedanji minister za notranje zadeve Duca in drugi ugledni pristaši liberalne stranke. Na ta način je liberalni naskok na narodno kmečko stranko končal s krutim porazom liberalcev.

Poslancem in vladi svetujemo, naj končno uredi še **modus plačevanja**, in sicer po angleškem sistemu, o čemer se že dogovarjajo, in smo že opetovano pisali, to je: za vse davčne vrste **enoten, skupen termin** plačevanja. Dandanes prinašajo listi 4—6-krat na leto cele kolone dolgo **navodilo o splošnih dolžnostih davkoplačevalcev**: škoda časa in dragocenega prostora za delo, ki bi moralo biti priprosto in umevno, brez kolone dolgih razlag. Različni termini pri plačilih posameznih davkov pa niso le pristna birokratska nadlega za urade, **avkoplačevalca in nepotrebno podražanje uprave**, temveč tudi niso v ničemer utemeljeni: so pač prosta pisarniška kaprica, — nič drugega. Zato priporočamo en sam **enoten, plačevan termin: četrtletno naprej**, kar je je prav in dobro za vse, za davkoplačevalce in državo. Kaj nas briga deset vrst davkov! Plačati moraš tako ali tako!

V splošnem torej naj vlada upelje angleški sistem, kakor so listi poročali (»Narodni Dnevnik«, 5. januarja 1928, št. 4) in vstrežno bo tudi opoziciji, ki je v principu nasprotovala samo okornosti obdavčenja, ne nameru samemu.

J. Z.

Ti dogodki v parlamentu so bili predigra nastopa združenih strank narodne kmečke in narodne (prof. Jorgy) za skupen pohod proti liberalni stranki med volitvi. 29. januarja je bil v Jasia shod narodne kmečke stranke. Kljub vsem ukrepom vladnega aparata (orožništvo je zaprlo vhod v mesto, prefekt je prepovedal oddati dvorano za shod in je rezerviral za sebe v vseh hotelih po § 15—20 sob, da bi ne mogli opozicijski poslanci najti prenočišča) se je shod vršil ob udeležbi 10.000 pristašev stranke predsednika Mania. Shod je imel popolen uspeh. Njegov pomen je mogoče pojmiti, če pomislimo, da je v Rumuniji edino agitacijsko sredstvo neposredni stik voditeljev z volilci, ker je preko 50 odstotkov prebivalstva analfabetov.

Drugi del v tej gonji proti liberalcem je bil shod v Faragaši. Tudi ta je imel velik uspeh. Ti prvi uspehi narodne kmečke stranke v boju proti vladi so povečale koncentracijsko gibanje v vrstah opozicije. Brzojavno javljajo iz Rumunije, da se je socialistična stranka zvezala z narodno kmečko stranko v boju zoper vlado. Liberalci ne podcenjujejo gibanja opozicije in so pričeli sklicevati shode povsod tam, kjer jih je napovedala opozicija. Ta praksa krije v sebi nevarnost, da pride pri stopnjujočih se strasteh do spopada med obema taboroma, kjer razpolaga vlada ne le z administrativnim aparatom, ampak tudi z vojaško silo.

Politične vesti.

Dr. Perić dobil mandat za sestavo koncentracijske vlade. V petek zvečer je bil Vučković sprejet od kralja in mu svetoval, da poveri mandat za sestavo koncentracijske

vlade dr. Periću. Kralj je tako storil in v soboto dopoldne je dobil dr. Perić mandat, ki ga je tudi sprejel. Dr. Perić je takoj nato stopil v stik s šefi parlamentarnih skupin, raz-

ven z načelnikom SDS, kar je bil jasen znak, da je SDS iz koncentracijske vlade izključen. Vsi načelniki parlamentarnih klubov so Periću izjavili, da so načelno za koncentracijsko vlado, ki bi jo on sestavil. Vseeno pa je malo verjetno, da bi do te koncentracijske vlade tudi prišlo, ker je stavila zlasti »Združena demokracija« naravnost pretirane zahteve.

— Pretirane zahteve Radića in Davidovića. Predvsem je Radić zahteval, da vstopi v koncentracijsko vlado vsa seljačka demokracija, torej tudi SDS. Ker to radikalni klub odločno odklanja, je že vsled tega skoraj nemogoče, da bi se koncentracija posrečila. Radić je nadalje zahteval, da dobi seljačka demokracija pet ministrstev in sicer: **finančno** (ki bi ga prevzel Radić), **za agrarno reformo, poljedelstvo, pravdo in šume ter rube**. Davidović je zahteval zunanje (Marinković mora brezpogojno ostati), **železniško in notranje**. Če bi dobila notranje ali železniško kaka druga stranka, potem zahteva Davidović v obeh svojega drž. podtajnika. Radić je poleg tega zahteval, da mora biti **novi predsednik skupščine** iz vrst združene demokracije. Ker je vojno ministrstvo nevtalizirano, ministrstvo za izenačenje pa se odpravi, bi torej preostalo radikalom, muslimanom in jugoslovanskemu klubu samo 7 ministrstev in sicer samo manjvrednih. Da radikalni na take zahteve ne bodo nikdar pristali, je jasno in to je včerajšnja seja radikalnega kluba tudi dokazala.

— Voja Veljković — nesreča Davidovića. »Samouprava« je objavil pod naslovom »Zli duh demokratske stranke« članek, v katerem pravi, da je Voja Veljković kriv vse dvoilčne Davidovičeve politike. Voja Veljković je danes brez dvoma najbogatejši človek v Srbiji in kot visoko kulturni je imel vse predpogoje, da zavzame visok položaj. Ali on je vseskozi negativen in ni mogel trpeti v klubu najmočnejšega človeka dr. Marinkovića. Zato je dobil v svoje roke Ljubo Davidovića in pod Veljkovičem uplivo vodi Davidović danes politiko, ki more samo demokratski stranki škodovati. To je Marinković spoznal in je bil proti razbitju vladne koalicije, ki je demokratski stranki samo koristila. Zato pa je Veljković bil tisti, ki je Davidoviću sufliral znano resolucijo proti demokratskim ministrom. Ta resolucija bi morala nujno povzročiti razkol demokratske stranke, če ne bi Marinković nastavljen past spregledal in razkol preprečil.

— Važna konferenca. V soboto se je vršila ponovno konferenca voditeljev vladnih strank. Konference so se udeležili Vučković, Korošec, Hrasnica in Angjelinović. Splošno se sodi, da so bile te konference odločilne važnosti. O poteku konference pa ni hotel noben udeležencev dati nobene izjave.

— Napanena kalkulacija Radića. Radić je trdno računal, da se bodo radikalni njemu na ljubo razcepili. Bila je to njegova usodna zmota, ki je dala zanj samo negativne rezultate. Ker je govoril Radić, da bodo pašičevci zapustili Vučkovića, so ti nalašč podarili svojo solidarnost z njim. Na drugi strani pa je Radić kompromitiral svojo demokracijo, ker je odkril, da je navezan na pomoč pašičevcev. Vse kaže, da so ga gotovi suflerji čisto premetili in da vsled njihovega upliva dela take napake, kakor Davidović vsled Veljkovića. Na vsak način pa je že dosedanji potek krize dokazal, da so bili račun »Združene demokracije« napačni in da je situacija vedno bolj v rokah radikalov in njihovih zaveznikov.

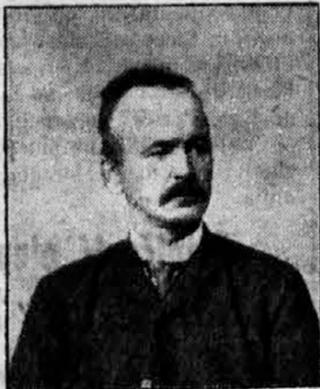
— Ruske strokovne organizacije so organ sovjetske vlade. To se je jasno pokazalo ob priliki proslave desetletnega jubileja teh organizacij in to je njih glavni tajnik Lozovski tudi odkrito priznal. Lozovski je tudi navedel tri temeljne točke, po katerih se razlikujejo ruske strokovne organizacije od vseh ostalih: 1. Ruske strokovne organizacije so podlaga diktature proletariata v SSSR in torej politične. 2. Ruske strokovne organizacije štejejo 10 milijonov članov, ker je članstvo pri njih za vse delavce obvezno. 3. Iz komunističnega gibanja so tudi nastale ruske komunistične strokovne organizacije.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI

Od 1853. do 1910. leta.

Obiskal sem več znanih in premožnih rodoljubov; a povsod sem našel le zmgavanje z rame. Svota 1000 goldinarjev, o kateri je vsakdo — menda ne po krivici — sodil, da bode izgubljena, je bila vsakemu previsoka. Enake izkušnje doživel je inženir

ING. FRANJO TOMŠIČ.

Tomšič po Dolenjskem. Ko smo se teden dni kasneje zopet sešli v prostorih »Matiče Slovenske«, kjer sva midva poročala, naznanil nam je dr. Janez Bleiweis na najino in vseh ostalih iznenadenje, da so nekateri onih gospodov, ki so bili pri prvem posvetovanju navzoči in so vpisali deleže, kasneje preklicali svoje deleže. Na

30

drugo zborovanje jih seveda že ni bilo več. Ideja ustanovitve »Narodnega doma« je torej padla v vodo.

Nekako začetkom leta 1882. — torej takrat, ko je v Ljubljanih vsled priprav za dopolnilne volitve v občinski svet vzklopelo navdušenje — povabil me je nekega dne dr. Alfonz Mosche k sebi, češ, da mi ima nekaj jako važnega povedati. Ko pridem k njemu pravi mi: Zveživa se midva, da izpeljava veliko narodno stvar. Odgovorim mu, da prav rad sodelujem, a da mi mora, predno se odločim, povedati, za kaj gre. Nato mi je prišel s starim — že leta 1878. pokopanim projektom — ustanovitve »Narodnega doma« na deleže; a ne po 1000 goldinarjev, temveč po 500 goldinarjev. Odgovorim mu takoj, da se silno moti, ako misli, da bo v Sloveniji dobil 200 ljudi, katerih vsak bi hotel prispevati po 500 goldinarjev. Takrat sem bil namreč gospodarske razmere na Slovenskem že do dobrega spoznal in sem vedel, da pravih bogatinov — izvemših kakih 20 oseb — tiste čase Slovenci imeli nismo; kar je bilo resničnih bogatinov pa, da so bili stiskali, kakor tisti, ki so težko kaj žrtvovali za narodno stvar. Pač pa sem takoj pripomnil, da bi bila misel izvedljiva ako se skuša polovico potrebne glavniice dobiti z deleži po 200 goldinarjev, ki bi se deležnikom obrestovali, drugo polovico pa s prostovoljnimi doneski, pri čemur bi moral biti pogoj, da se »Narodni dom« ne začne zidati preje, dokler se ne zbere 100.000 goldinarjev darov in dokler ni podpisana enako velika svota deležev. Dr. Mosché je ta moj načrt odobril ter se je kmalu nato osnoval odbor »Narodnega doma«, katere mu sem bil jaz tajnik. Dne 21. februarja 1882 izdal je po meni sestavljeni oklic za nabiranje prostovoljnih prispevkov.

Po seji podam se v »Citalnico« na večerjo. Pri prvaški mizi v zadnji sobi najdem navadno družbo. Na čelu mize je sedel dr. Valentin Zarnik. Večerjal je ravno obistno pečenko. Okrog vratu je imel po svoji navadi privezано servijeto, po razmršeni bradi pa se mu je cedila mast. Dr. Zarnik se navadno med jedjo za nobena stvar zmenil ni in je tudi čisto prezrl, da sem prisedel k mizi. Ko pa začnem pripovedovati, da prihajam od seje, v kateri smo sklenili izdati oklic za nabiranje prostovoljnih prispevkov za gradnjo »Narodnega doma«, preneha z večerjo in — držeč v eni roki vilice, v drugi pa nož — začne v svoji originalni maniri: »Koga? »Narodni dom« hočete zidati in prostovoljno doneske zbirati? Jaz ne dam krajcarja (sledila je kletvina), rajše ga vržem s frančiškanskega mostu na sredo Ljubljane, saj bo tako ves denar za »Narodni dom« proč vržen (sledila je zopet kletvina)! No nazadnje, ker ste sitni dovolj, boste denar še zbrali. Potem boste pa zidali prav veliko poslopje, palači podobno, z visokimi dvoranami, polnimi zrcal. Na koncu boste še električno luč vpeljali. Pa mislite, da vam bodo Slovenci noter hodili? Figo! Če hočete »Narodni dom« imeti, kupite pod Golovcem nizko hišo z zatohlo, kolikor mogoče zakajeno sobo, postavite na mizo lojeno svečo, pa boste videli, da bodo vsi Slovenci vanjo drli! Gromovit smeh sledil je tem v pristno zarnikovskem humorju izgovorjenim besedam. Meni je ta prizor ostal v spominu, ko da se je vršil včeraj in če danes premišljujem, moram pač reči, da je dr. Zarnik, dasi je rad pretiraval, glede »Narodnega doma« imel v marsičem prav.

(Dalje prihodnjik.)

Dnevne vesti.

— Uredbe za pospeševanje živinoreje. Nekateri listi so te dni poročali, da je izdelalo kmetijsko ministrstvo moderno uredbo o pospeševanju živinoreje. Da bo javnost pravilno informirana, moram poudariti, da je omenjena uredba tako pravno, kakor tudi strokovno absolutno nesprejemljiva. V zadevah živinoreje ima uredbodajno pravico edinole oblastna samouprava. Država bi mogla izdati edinole okvirni živinorejski zakon, ki bi dajal vsem oblastnim uredbam v najvažnejših točkah enotne smernice. Uredba pa je tudi strokovno za naše kraje povsem neprikladna in n. pr. z zahtevo po občinskih živinorejskih referenčnih z akademsko strokovno naobrazbo naravnost otročja. Uvaja nemogoč centralizem n. pr. nadzorovanje občinskih (!) bikov po ministrstvu, fond za pospeševanje živinoreje v Beogradu (!) in slično. Toda podrobna strokovna kritika spada pred forum strokovnih društev in v strokovno časopisje. Tukaj naj zastopuje ugotovitev, da je uredba absolutno nesprejemljiva. — Ing. B. Wenko.

— Zdravje pesnika Iva Vojnoviča se je, kot poročajo iz Dunaja, zadnje dni obrnilo na bolje. Ivo Vojnovič je že dalje časa bolehal. Ko pa je priredilo te dni pevsko društvo »Dubrava« sivolasemu pesniku časten večer, ga je napadla momentano slabost, tako da se je na stopnicah v gledališču nezavesten zgrudil. Vojnovičovo stanje je bilo opasno. Sedaj je krizo srečno prešel.

— Naši dijakci na nemških univerzah. Po informacijah nemškega generalnega konzulata v Zagrebu študira na nemških univerzah vsega skupaj 235 dijakov iz naše države, in sicer 110 na pruskih, 48 na bavarskih, 33 na saksoskih, 16 na vrtemburskih, 19 na badenskih univerzah, 2 v Hamburgu, 1 pa v Braunšvajgu. Od ostalih inozemskih študentov na nemških univerzah je 265 Grkov, 608 Bolgarov, 604 Rumuni, 304 Madjari in 7 Albancev.

— Starokatoliški pokret v Hercegovini. Iz Mostarja poročajo: Kljub vsem oviram od strani oblasti se je vršila te dni v Mostarju prva svečana starokatoliška maša. Številno občinstvo je nagovor in mašo pobožno poslušalo. Starokatoliški pokret zavzema v Mostarju vedno večje dimenzije. V kratkem se ustanovijo po vsej Hercegovini starokatoliške župnije.

— Strokovna razstava za gostilničarstvo, hotelsko in kavarnarsko obrt od 2. do 11. junija 1928. Uprava Ljubljanskega velesejma se je odločila, da svojemu letošnjemu velesejmu od 2. do 11. junija priključi še posebno strokovno razstavo za gostilničarstvo, hotelsko in kavarnarsko obrt. Namen te razstave je, da pokaže zainteresiranim, kako naj izboljšajo svoje obrate, da bodo v vsem ustrezali zahtevam gostom, tako domačih, kakor tudi bolj razvijenih tujih. Tujski promet v naši državi vedno bolj narašča. Vendar samo krasote naših dežel tujcem niso dovolj, oni hočejo tudi udobja in prvovrstne postrežbe, kar vse se jim pri nas še ne nudi v toliki meri kot v drugih državah in na kar so oni navajeni. Zato je korist te prireditve na dlani. Razstava bo nudila najmodernejše na tem polju, nove strokovne izume Avstrije, Češkoslovaške, Nemčije in ostalih držav. Inozemstvo razstavi pretežno stvari, ki se pri nas ne izdelujejo. Kot razstavljalci pridejo torej v poštev tudi naše domače tvrdke, ki spadajo v eno ali drugo sledečih skupin: 1. Kuhinje in oprema kuhinj. 2. Konserviranje živil. 3. Pohištvo. 4. Oprema točilnic. 5. Svetlobna tehnika. 6. Kurjava, zračenje, hlajenje. 7. Kurilna tehnika. 8. Pralni in snalžilni pripomočki. 9. Oprema kopalnic in stranišč. 10. Samopreskrba z vodo, plinom, elektriko, naprave. 11. Vrtovi, igrišča, garaže. 12. Kletarstvo. 13. Organizacija strokovnega knjigovodstva in računanja. 14. Knjige, tiskovine, plakati in slično. Tvrdke, ki se zanimajo za to posebno prireditev, naj se prijavijo uradu Velesejma v Ljubljani.

— Tečaj za živinorejske inspektorje. Nedavno je bil zaključen prvi tečaj za živinorejske inspektorje za vso državo. Vršil se je v Zagrebu pod vodstvom univerzitetnega profesorja za živinorejo dr. ing. Sava Ulmasky-a. Od desetih sprejetih kandidatov, se je v sedmorica udeležila; od teh je bil eden iz Slovenije, dva iz Hrvaške, eden iz Dalmacije, dva iz Bosne in eden iz Srbije. Vsi absolventi so se prijavili na inšpektorski izpit, ki se bo vršil, kadar bo to kmetijsko ministrstvo odredilo.

— Razširjenje zračnih zvez v Rusiji. Kot poročajo, bo v kratkem vzpostavljena zračna zveza med Rusijo preko 5000 metrov visokega Hindukusa in Afganistanom. Polej iz Telmeza v Turkestanu do Habula bo trajal 5 ur, dočim traja potovanje z mežgi 6 dni. Vozna cena bo znašala 250 rubljev. Obenem se otvori zračna proga med Moskvo in Teheranom preko Harkova, Sebastopola in Batuma.

— Zrtev babiljeva. Petnajstletna Ruža Macanovič se je vračala te dni v mraku domov preko zapuščenega starega pokopališča. Spomnila se je strahotnih bajk, ki jih pripovedujejo ljudje o tem pokopališču. Zbala se je in jela bežati. Pri tem se ji je zapletlo krilo v grm. Babiljeva deklica se je zgrudila na zemljo ter obležala od strahu od kapi zadeta pri priči mrtva.

— Radi 35 kuvert. Te dni so prignali v zapore osišekega vojaškega zapora inženerskega poduradnika Prodanoviča. Zoper moža se vrši v kratkem kazenska obravnava, ker je ukradel 35 kuvert. Prodanovič čepi radi tega svojega greha že osem mesecev v preiskovalnem zaporu.

— Karambolaža dveh parnikov v reški luci. V reški luci je prišlo te dni do karambolaže med italijanskima parnikoma »Tre Mari« in »Citta di Romac«. Oba parnika sta poškodovana.

— Samomor podpredsednika dunajske borze. Iz Dunaja poročajo: Podpredsednik

dunajske borze, Robert Wortmann, šef tvrdke Nagel & Wortmann je izvršil te dni samomor. Obesil se je z vrvice zastora. Motiv samomora je polom Wortmannove tvrdke, katere pasiva se cenijo na preko 7.000.000 šilingov (okoli 56.000.000 Din). Bankir Wortmann je užival med svojimi stanovskimi kolegi velik ugled in splošne simpatije. Osebnega sovražnika koncilantini in dobrosrčni mož pač najbrže ni imel nobenega. Dasi je polom deloma sam zakrivil, ga smatrajo za žrtev velike avstrijske gospodarske krize.

— Velika družabna afera v Bukarešti. V enem prvih hotelov v Bukarešti je izvršila te dni samomor znana krasotica, gospa Magalea. Preiskava je ugotovila, da je iskati vzrok samomora v prekomernem uživanju modernih strupov, predvsem kokaina in morfija. Policia vodi preiskavo zelo obširno, ker je zapleteno v afero veliko število oseb iz prvih bukareštanskih krogov. V zvezi s samomorom gospe Magalea je ministrski svet poostiril prepoved prodajanja modernih strupov, ki so zahtevali v zadnjih letih že več žrtev iz najboljših krogov Bukarešte.

— Katastrofalni požari v ameriški rafineriji petroleja. V delavnih petrolejske rafinerije v Everestu (Massachusetts) se je pripetila te dni težka eksplozija. Deset delavcev je bilo ubitih, nad 50 težko poškodovanih. Vsled zračnega pritiska sa se stresla poslopja v okrožju več milj. Po eksploziji je izbruhnil požar, čigar svit je bilo videti 80 milj daleč. Številne požarne brambe so požar z največjim naporom lokalizirale na rafinerijo. — V petrolejski rafineriji v Longbeachu v Kaliforniji je izbruhnil požar, ki se je razširil na sosednja poslopja. Po do sedanjih poročilih je zgorelo 6 oseb.

— Požar v zlatem rudniku. Iz Nordbaya v državi Ontario poročajo: V zlatem rudniku v Jollingerju, enem največjih rudnikov na svetu je izbruhnil požar. V rovih se nahaja še 44 delavcev, ki se bodo vsi zadušili, če jih ne bo mogoče pravočasno rešiti. Rešilno moštvo je moralo dela prekiniti, ker so vsi rovi polni strupenih plinov, mask pa ni na razpolago. Medtem se odposlale oblasti na kraj nesreče maske z aeroplani.

Zamenjani ulogi moža in žene. Nedavno se je vršil v Oklahami (Amerika) zanimiv proces. Neke feministika je dokazala ne samo s svojim bubikopom in svojo obleko, da je enaka moškemu ter mu dela lahko v njegovem poslu konkurenca, temveč celo dejstvom, da jo je proglasilo sodišče za poglavarja rodbine: Mož je bil obsojen, da je moral prevzeti vlogo služkinje ter vršiti njene posle. Patrick Keans, oče šestih otrok je namreč silen lenuh. Nikakor ga ni bilo mogoče pripraviti do tega, da bi se bil lotil kakšnega posla in vzdrževal svojo rodbino. Ko so postale rodbinske razmere že neznesne, se je odločila njegova žena, precej upoštevana zdravnica, da se bo doslej sama brigala za vzdrževanje rodbine, obenem pa prisilila svojega moža, da bo vsaj nekaj delal. Vložila je zoper njega tožbo, v kateri je predlagala, da naj obsodi sodišče moža, da prevzame domače posle, da pazi na otroke in kuha, češ, da čuti ona v sebi dovolj sposobnosti, da prehrani rodbino. Nenavadni predlog je spravil sodnika sicer v nemalo zadrego, ker se mu navadno sličen slučaj se ni bil nikdar primeril tekom vse dolgoletne prakse. Po dolgem razmišljanju je pa končno predlogu ugodil ter obsodil moža, da prevzame vlogo služkinje ter vodi gospodinstvo tako kot se dobri gospodarji spodobijo....

Ljubljana.

— Ker se pripravja za misijon v Indiji je resignirala na svoje proforsko mesto na mestni ženski realni gimnaziji gđ. dr. Mirjam Zaižnik.

— Proslava g. Betetta. 25-letni jubilej našega odličnega mojstra-pevca in pevskega pedagoga se vrši v četrtek 16. t. m. Vprizori se opera »Marta«. Opozarjamo na pravočasno rezerviranje vstopnic.

— Naše narodno ženstvo opozarjamo na koncert, katerega priredi pod okriljem ljubljanske Filharmonične družbe jugoslovenska umetnica gđ. Jelka Stamatović iz Beograda. Navado imamo, da pri vsaki priliki poudarjamo kulturne stike, ki jih moramo radi boljšega medsebojnega spoznavanja gojiti, zato smatramo, da je predvsem dolžnost našega narodnega ženstva, da se v obilnem številu odzove in poseli koncert jugoslovenske umetnice v Ljubljani. Umetniški sloves pevke same, kakor tudi skrbno izbrani spored jamčita za umetniški užitek. Umetnico spremlja na klavirju naš nadebudni pianist g. Marjan Lipovšek. Koncert v ponedeljek, 13. t. m. ob 20. uri v Filharmonični dvorani, predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

— Spored koncerta Jelke Stamatović v ponedeljek, dne 13. februarja ob 20. uri v dvorani Filharmonične družbe. Wewerlin-Bergerettes: a) Matiče povejte mi; b) Lahkomiselna pastirica. Cesar Franck: Procesija. V. Davico: 4 orientalske pesmi: Edina cvetka, Talisman, Večni spomin, Molitev. Gabriel Fauré: op. 46, št. 2: Mesečina; op. 39, št. 2: Ovetka. Henrik Duparc: Vabilo na potovanje. Claude Debussy: a) Zvonovi; b) Vrtljak. Manuel de Falla: Iz zbirke 7 španskih narodnih pesmi: Crni ogetači, Asturiana, Jota, Nana, Polo. Maurice Ravel: Radost. Pri klavirju: Marjan Lipovšek. Predprodaja vstopnic po navadnih koncertnih cenah v Matični knjigarni.

— 100 rumunskih pevcev v Ljubljani. V ponedeljek, dne 20. t. m. se pripelje v Ljubljano iz Pariza pevski zbor »Kantarea-Romane« iz Bukarešte, ki je bil sedaj v Franciji na koncertni turneji ter priredi isti večer v Unionski dvorani vokalni koncert, na katerem izvaja v prvi vrsti zbere iz rumunske glasbene literature. Predprodaja vstopnic od ponedeljka dalje v Matični knjigarni.

— Klub ljubiteljev ptičarjev naznanja vsem svojim članom in prijateljem kinologije, da se vrši klubov občni zbor dne 3. marca t. l. ob 8. uri v restavraciji »Ljubljanski dvor«. Samostojni predlogi naj se javijo klubovemu odboru 8 dni pred občinim zborom.

— Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani. Redni občni zbor društva se vrši dne 3. marca t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih restavracije »Ljubljanski dvor«.

— Jelka Stamatović, koncertna pevka velikega stila ima v svojem repertoarju poleg vseh pomembnejših del domače jugoslovenske glasbene literature, predvsem tudi literaturo velikega francoskega naroda. Njen obsežen glas kakor tudi izvršna pevka tehnika, katero si je pridobila na konservatoriju v Pragi, kjer je študirala, ji izvajanje takega programa v umetniškem oziru popolnoma omogočata. V Ljubljani je nastopila prvokrat januarja 1926 ter si s podavnanjem srbskih samospevov osvojila tako občinstvo kakor tudi kritiko. Sedaj nam poda na svojem ponedeljkovem koncertu v prvi vrsti francoski repertoar. Vse točke sporeda so izredno srečno izbrane ter nam prinašajo v nekakem zgodovinskem razvoju vse bisere francoske samospeve literature. Koncert se vrši v ponedeljek 13. t. m. ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani. Pri klavirju: Lipovšek Marjan. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Maribor.

— Ljudska univerza v Mariboru, Slomškov trg št. 17. V ponedeljek, dne 13. februarja ob 8. uri zvečer »Srbska narodna pesem«. Predava na podlagi skrbno sestavljene materialne glasbeni pedagog g. prof. Družovič. Najzanimivejše in najlepše pesmi bo pa na pela priljubljena konc. pevka ga. Družovičeva. V petek, 17. februarja »Beograd« predava g. dr. Sušnik na podlagi lepih skiptičnih slik.

MARIBORSKA OPERETA.

»Grofica Marica«. Opereta v treh dejanjih. Vglasbil Emerik Kalman. Režiser Kurt Bachmann. Dirigent Lojze Herzog.

Opereta »Grofica Marica« je polnila mariborsko gledališče že v dveh prejšnjih sezonah s skoro isto razdelitvijo vlog kakor je letošnja. Gđ. Marica Lubejeva je naša grofica Marica. Brez nje bi si jo težko predstavljali. Od velike večine drugih operetnih div se odlikuje g. Lubejeva po svojem globokem čuvstvu. Ona ne igra, ona živi, se joče in smeje zares in ne samo na videz, in v tem je njena največja moč in vrednost. S to svojo lastnostjo in s pomočjo svojega prijatelja glasu, je postala uglašena in zato priljubljena pevka in igralka našega gledališkega občinstva, ki ji je hvalazno za vsak nastop, morda bolj ko kateremukoli drugemu članu naše operete. Taka je tudi v vlogi grofice Marice. Njen partner, grof Tasilo, je g. Bratuž. Tudi on se odlikuje po čuvstvu in po rutini, da je danes izvrstna operetna moč. Edino kar moti je to, da je skoro v vseh vlogah enak. Svetovali bi mu, da skuša v bodoče svoje vloge diferencirati, iskati zunanje in notranje novih oblik. S tem bo pridobil silno veliko, kajti sicer se mu lahko zgodi, da bo postal šablonski, šablono pa lahko ubije interes publike in jo prenasiti. Isto pa velja precej tudi za gđ. Lubejevo in za g. Harastoviča, našega neumornega komika in koreografa. Iskanje novih oblik je spiritus movens vsake umetnosti in v prvi vrsti se igralske. V svetu fantazije in življenja je na milijone tipov in njihovih odtenkov; treba je samo pogledati v ta pestri svet likov in izbrati prikladno formo. Stanislavski, Reinhardt in drugi so postali veliki režiserji in hudožestveniki ravno radi tega, ker so spoznali važnost študija tipov vsakdanjega življenja za odersko umetnost. Ne strinjam se s kopiranjem gole realitike, a realitika je kot osnovni temelj individualističnega ustvarjanja umetnikovega neobhodno potreben in dragocen material. To resnico so potrdile vse dobe umetnosti in k njej se vrača zopet tudi naša današnjost, gledališka, literarna in likovna. Dobro pa se zaveda tega g. Vladimir Skrbinek, ki je zelo iznajdljiv in je to pokazal tudi kot knez Populescu, čeprav se z vsem njegovim pretiranjem mestoma ne strinjamo. Dober tip je ustvarila dalje ga. Zakrajškova kot kneginja Kuddenstein, a originalen je bil tudi Tovornik kot Penizek. Ga Zamejčeva je prišla v vlogi ciganke Manje kot pevka do odlične voljave, gđ. Kovačičeva pa po svojem temperamentu, katerega je vtila v kreacijo kontese Lije. Pohvalo zaslužita seveda tudi dirigent g. Lojze Herzog, ki dobro obvladuje orkerster in zbor, in g. Bachmann kot spreten režiser.

Grajati je pa treba pretiravanja prisilne komike in banalne šale, ki se vedno bolj množe v naši opereti in postajajo že bolezen. Da je vse to dobro sredstvo za dviganje zadovoljstva in smeja v publiko, verujemo, in če bi šlo le za inkaso in za čisto nič drugega, bi molčali. Toda naša opereta je del našega gledališča, ki mora biti kulturna institucija tudi kot celota. Zato bo treba prej ali slej izločiti banalnost, ker surovost ne spada v Talični hram. Dober igralec doseže efekt lahko tudi brez tega. R. R.

TOLMAČ SLOVENSKEGA JEZIKA ALI SLOVENSKEGA ETIMOLOG.

Sestavil E. Rakovec, Boštanj ob Savi. Samozaložba. Cena Din 42.—

To je pač nekaj novega pa tudi drznega! Pisatelj gre popolnoma nova pota, razlaga vsako besedo po njenem stroju in po vseh v nji ležečih pomenih in trdi, da je v vsaki besede ne s pomočjo kakih abstraktnih korene njen pomen vsestransko opisan. Razlaga besene ne s pomočjo kakih abstraktnih korene, ki nikjer ne eksistirajo, ampak s pomočjo gotvih vzor-besed, ki tičijo v njih. Navaja sorodne besede iz slovenskega in drugih jezikov. Glasovi se po gotovih za-

konih menjavajo med seboj, in pomeni, ki jih vsebujejo naše besede, so izvedeni iz malega števila prapojmov in še ti so v medsebojni matematični zvezi. V raziskavo so pritegnjeni tudi semitski jeziki, ker je prednja Azija pradomovina vseh narodov. Krasna filozofija jezika se nam tukaj odpira! V začetku vsake črke so navedena obširno svojstva dotičnega glasu, kar je povsem novo. Zanimiva sta uvod in sklepna beseda, kar naj čitatelj najprej prečita, potem se bo njemu šele zanimanje za vsa vprašanje zbudilo. Potem naj pogleda razlago besed: car, korošica, krščanca, opat, svet, zakon, poroka, svoboden, sobota, trezen, šola itd. Potem šele naj sodbo si naredi. Ker navaja povsod sorodne izraze iz drugih jezikov, mu bo knjiga dobra pomoč pri učenju tujih, tudi klasičnih jezikov. Dobi se knjiga v vseh knjigarnah in pri avtorju v Boštanju ob Savi. Naročila sprejema tudi Jugoslovenska knjigarna v Ljubljani.

Slovenski evangeličani v Prekmurju.

Med tem, ko je slovensko ljudstvo v vseh pokrajinah enotno katoliško, je v Prekmurju razdeljeno na katoličane, ki tvorijo nekako dve tretini in na evangeličane, ki sestavljajo ostalo tretjino prebivalstva. Ti evangeličani, ki imajo svojo samostojno in zelo zanimivo zgodovino in kulturo, so edini Slovenci in sploh Južni Slovani, ki so ostali zvesti reformaciji in se ji niso odrekli niti v časih najhujšega preganjanja in zatiranja. Tako so danes edini slovanski protestanti v naši državi in dajejo Prekmurju oni posebni značaj, ki se tako močno razlikuje od značaja naših ostalih pokrajin. Ker so del našega narodnega in državnega telesa in so posebno ob priliki raznih volitev oni faktor za katerega naklonjenost se poteguje jejo vse naše stranke, neizvemošči strogo katoliške SLS, se mi zdi potrebno spregovoriti o njih, najbolj nepoznanih in neupoštevanih.

Zgodovina slovenske evangelske cerkve v Prekmurju se ne razlikuje mnogo od madžerske, s katero je bila dolga stoletja v najtesnejših upravnih in kulturnih stikih. Zdi se pa, da so bila v Prekmurju, kakor sploh na Ogrskem, dla za razvoj reformacijskega gibanja v splošnem ugodnejša kakor v ostalih slovenskih deželah. Splošne kulturne in politične razmere, katerim se je pridružil še upliv turških navalov, so storile med takratnim tamkajšnjim ljudstvom močno razpoloženje za versko prenovitev. To razpoloženje so spretno izrabili fevdalni plemenitaši in veljaki, ki so imeli nad ljudstvom skoro neomejeno oblast. Med prvimi veljaki, ki so vsled tedanjih razmer sprejeli evangelsko vero, je bil gornjelendavski magnat Tomaž Nádasy s svojo soprogo Uršulo Kanizsary. Ta dva plemenitaša sta ustanovila na vseh svojih posestvih nebroj evangelskih cerkvenih občin, cerkva in šol. Občuten poraz, ki so ga doživeli ogrski kristjani leta 1526 v znani bitki s Turki pri Mohaču, katerega posledica je bila, da je tudi v prekmurskih Martjancih stoloval več let turški upravnik, je povzročil med prebivalstvom silno zmedo in obubožanje, zato je bila v domačem narodnem jeziku oznanjena evangelska vera še edina tolažba revnih in trpečih. Slovensko bogoslužje je bilo prekmurskim Slovencem neprimerno bližje in tolažilnejše kakor latinsko katoliško, zato vidimo že l. 1627 skoro vse slovensko Prekmurje v evangelskem taboru.

Iz zapiskov škofovske vizitacije, ki se je bila vršila omenjenega leta po Prekmurju razvidimo, da je bilo takrat v slovenskem delu železnega komitata že 15 evangelskih cerkvenih občin. Te občine so bile v Sv. Juriju, pri Sv. Heleni, v Tišini, Murski Soboti, Martjancih, Sv. Benediktu, Selu, Dolencih, Petrovcih, Gornji Lendavi Gornjem Siniku, Bogojini, Resniku, Kordonci in Gjaratu. Enako naglo je uspela reformacija tudi v slovenskem delu zalskega komitata, toda razni politični in drugi vzroki so povzročili, da se je tod evangeličanstvo prav tako naglo zopet porazdelilo, in leto 1661 je razpadla tudi že cerkvena občina v Dolnji Lendavi, ki se je bila ohranila najdalje.

Prvo preganjanje evangelske vere je v Prekmurju povzročil ravno vnuč onega Nádasyja, ki je bil reformacijo razčistil in utrdil. Bil je to Ferenc II. Nádasy, gospod v Gornji Lendavi. Da bi dvignil svojo moč in svoj upliv, se je hotel grof Ferenc II. poročiti s hčerjo mogočnega in bogatega grofa Mikloša Eszterházyja. Grof Eszterházy se tej zvezi ni protivil, zahteval pa je od Nádasyja, da prestopi v katoliško vero, ker samo pod tem pogojem more postati njegov zet. Nádasy si je nekaj časa sicer pomisljal, toda l. 1643 se je vdal, zapustil evangelsko vero in se po katoliškem obredu poročil z mlado konteso Eszterházyevó. Sprva je to spreobrnjenje gornjelendavskega gospoda sicer ostalo brez posledic za njegove evangelske podložnike, ko pa mu je to toleriranje protestantizma na svojem ozemlju nakopalo nezaupanje visoke katoliške posvetne in cerkvene aristokracije, od katerega je bil v mnogem oziru odvisen, je posegel po skrajnih sredstvih in postal najhujši zatiralec in preganjalec evangeličanstva. Ker se njegovi slovenski podložniki niso hoteli zlepa odreči svoji novi veri, jih je hotel do tega prisiliti s silo. S četo oboroženih vojakov je hodil od vasi do vasi, kaznoval neposlušne podložnike in s silo podiral in požgal evangeličanske cerkve, župnišča in šole. Mnogo evangeličanov je bilo takrat pobitih, zaprtih ali pregnanih, pregnani pa so bili tudi vsi pastirji, predikanti in kantonji. Najdalje, najbrže do l. 1732, se je ohranila evangelska cerkev sv. Benedikta, katero so stražili in branile ženske, s katerimi se vojaki niso hoteli bojevati. Omenjenega leta je pa prešla tudi ta v last katoličanov.

(Konec prih.)

Ljubljanska porota.

VLOMILEC ANKERST — OBSOJEN.

Kot zadnja v tem porotnem zasedanju se je vršila v soboto obravnava proti 29-letnemu Janezu Ankerstu, brezposelnemu delavcu, doma z Brezj na Gorenjskem.

Ankerst je znan tat in vlomilec in je bil radi navedenih hudodelstev že kaznovan na več let težke ječe.

Senatu je predsedoval sod. sv. dr. Gradnik, votanta sta bila sod. svetnika Avsec in dr. Sajovic, državno pravdnštvo je zastopal dr. Felacher, obtoženca je zagovarjal dr. Gruden.

Leta 1919 je bil Ankerst uslužben pri ljubljanski špedicijski tvrdki Rajko Ranzinger kot delavec. V svoji službi se je izkazal kot spreten, velikopotezen vlomilec in tat, za kar je prejel leta 1920 pred ljubljansko poroto nagrado 5 let težke ječe in bil oddan na odsluženje kazni v mariborsko kaznilnico.

Ze leta 1922 pa je pobegnul in se vrnil v Ljubljano, kjer je večkrat vlomil s ponarejenimi ključi v Ranzingerjevo skladišče in pokradel raznega modnega blaga 498 metrov, 102 in pol kilograma raznega usnja, perila, lovsko puško, novo dvokolo, 25 gumijastih plaščev in 25 zračnic za kolo itd.

Ukradeno blago je razpečeval pri podeželskih trgovcih in na sejnih po Gorenjskem. V Mengšu ga je zasačil pri prodaji ukradenega blaga orožniški narednik Maligoj in ga povabil na zaslišanje v orožniško kasarno. Ankerst je imel s seboj kolo, ki ga je peljal poleg sebe. Ko sta prišla pred orožniško postajo, je Ankerst naenkrat potegnil samokres in ustrelil Maligoj v tilnik. Nato je skočil na kolo in pobegnul. Maligoj je sicer po daljšem zdravljenju okreval, vendar ima kroglo še vedno v vratu.

Ankerst je nato izvršil več vlovov in tatvin po Gorenjskem, kjer je bil 14. novembra ponoči zasačen od orožniške patrulje na Posavcu pri Brezjah.

Toda Ankerst je prav malo pomisljal; oddal je iz neposredne bližine tri strela na orožnike in dva orožnika tudi zadel, nakar je izginil v temni noči.

Eden od orožnikov je bil zadet pod vrat in mu je krogla ostala v telesu. Štiri leta nato je umrl.

Obtoženca je krivdo deloma priznal. V dvorani sta ga stražila kar dva sodna paznika. Porotniki so vsa stavljena jim vprašanja glede hudodelstva tatvine, težke telesne poškodbe, pregreška zoper oblastvo, zakon in javni red po § 93. srbskega kazenskega zakona in radi prepovedane nošnje strelnega orožja potrdili, nakar je bil Ankerst obsojen 8 let težke ječe s poostitvami.

Ankerst je izjavil, da kazni ne more sprejeti.

TRAGEDIJA PETOSOLCA KRANTZA.

Pred porotnim sodiščem v Berlinu se zagovarja že dni petosolec Paul Kranz radi umora. Proces vzbuja kolosalno senzacijo. Prvi dan se je gnetla pred sodnim postopkom že ob ranini juranjih urah usojava množica radovednecev, ki so silili v porotno dvorano. V nabitih potni dvorani je bilo videti zanimive ljudi. Med drugimi so prisostvovali obravnava razni znansvevci iz Nemčije in iz Danske, da celo neka japonska sodiška komisija.

O aferi smo svojecasno že poročali. Petosolec Paul Kranz je sin kavarniškega muzikanta. Ko je izvršil umor je bil star 18 let in 4 mesece. To nemški kazenski zakon ga torej lanko obsodijo na smrt. Bil je izredno dober dijak, ki je pisal vedno najboljše naloge. Njegovi profesorji ga karakterizirajo kot tamsa, ker je koval že zgodaj in pogosto elegične pesmi.

Zadnje dve leti so vezale Kranza ozke prijateljske vezi z njegovim sosojcem Gunterjem Schellerjem. Koncem meseca maja ga je povabil Gunter v vilo svojega očeta. Tu tej priiki se je zaljublil Paul in Gunterjevo sestri Hildo. Hilda mu je prijateljstvo vračala. Je pa prefrigana deklica, ki je imela opraviti že z več mladimi ljudmi. V tem oziru jo karakterizirajo najboljše verzji, ki jih je zapisala Paulu v spominski knjigo:

»Doch denk' ich, da du noch sehr jung an Jahren,
Dass dein Erleben in der Liebe nur ertraumt;
Ich fürchte sehr, du bist darin noch unerfahren,
Beeile dich, du hast schon viel versaümt.
Was nutzt die Liebe in Gedanken,
Kommt die Gelegenheit, dann kannst du's nicht...
Ein Mädel wird sich schön bedanken,
Wenn deine Liebesglut nur aus Gedichten spricht.«

Ko se je odpeljal dne 25. junija Hildin oče v Kopenhagen, sta bila mladenič in mladenka brez nadzorstva. Hilda se je peljala v Berlin na ples. Zvečer jo je počakal Paul na kolodvoru. Povedla ga je seboj domov. Tam sta šla vsak v svojo spalno sobo. Ponoči pa je prišla Hilda v spalnem kostumu k zaljubljenemu petosolcu in prišlo je do prve ljubezenske noči.

Hilda se je peljala naslednjega dne v Berlin. Paul je napravil z njenim bratom izlet. Ko sta se vrnila pozno zvečer domov, sta opazila v Hildini sobi luč. Gunter se je prvi hip prestrašil, misleč, da so v vili vlomilci. Hotel je poklicati policijo. Paul pa ga je potolažil, češ, saj imam pri sebi nabit samokres. Na svoje začudenje pa jima je prišla v stanovanju nasproti Hilda. Bila je v vidni

zadregi. Imela je pa tudi vzrok zato; kajti imela je obisk: V njeni sobi se je nahajal eden od njenih prijateljev, kuharski vajenec Hans Stephan. Umevno je, da vsled tega Paula in Gunterja ni pustila v svojo sobo. Njen brat ni opazil ničesar sumljivega, pač pa je zaujala Hilda v neopaženem trenutku skrivnost Paulu. Na Paula je učinkovala novica, da Hilda ne ljubi samo njega in da ga vara, porazno. Hilda ga je prosila, da naj njenemu bratu ne erhne niti besedice o tem, da je Hans Stephan v njeni sobi. Pozneje je vprašal Hildo tudi njen brat, kdo je v njeni sobi. Odgovorila je: »Star znanec, ki ga ne poznaš«, nakar je peljala Stephanu v spalnico svojih starišev, kjer sta ostala preko noči.

Paul in Gunter sta ostala v kuhinji, kjer sta pila vso noč sadjevec in liker. Medtem je pregovarjal Paul Gunterja, da naj mu pove kdo je v sobi, češ, da vendar nima interesa, da bi Hildo branil, ker ga je razžalila in varala. Paul se je končno udal ter imenoval Stephanu, Gunter se je silno razsrdil. Dejal je, da je Stephan smrtni sovražnik rodbine, specijelno pa še njegov, češ, da ga je Stephan nekoč izdal, ko je imel stike z nekim homoseksualcem. Po daljšem posvečovanju sta prijatelja sklenila, da bo Gunter najprej Stephanu ustrelil, nato pa še samega sebe. Nato je imel ustreliti Paul Hildo ter izvršiti pravilko kot Gunter samomor.

Po tem dogovoru sta napisala prijatelja treje poslovilnih pisem. V enem od teh pisem sta svoj načrt natančno opisala.

Zjutraj je skušala Hilda Stephanu zmanj spraviti neopaženo iz stanovanja. Po brezuspešnih poskusih je skrila svojega ljubimca št. 2 v kot za obešalnik ter ga zakrila s kopalnim plaščem, nakar je odprla okna in vrata ter se podala v kopalnico.

Kmalu nato sta padla dva strela. Ko je prihitela Hilda v sobo sta ležala Gunter in Stephan umirajoča na tleh, poleg njiju pa je klečal Paul. Držal je v roki revolver ter dejal Hildi: Sedaj se ustrelim tudi jaz, ker se bojim, da bodo hoteli naprtiti vso krivdo meni. Deklica ga je prosila, naj tega nikari ne stori ter mu je odvzela revolver. Pozneje je poklicala zdravnika, ki pa je mogel ugotoviti samo to, da sta bila Gunter in Stephan mrtva.

Zdravnik je aviziral policijo. Paul in Hilda sta bila aretirani. Dočim pa so Hildo kmalu izpustila, je podala preiskava momente, na podlagi katerih je državni pravdnik Paula osodil in obložil nagovarjanja k umoru in sedelovanju pri izvršitvi zločina.

Tik pred obravnavo je obložil državni pravdnik tudi Hildo pregreška neprijavljenja zločina, češ, da je morala iz situacije uvideti, kaj se bo zgodilo, da pa kljub temu ni poklicala policije.

Poslano.

LJUBLJANSKI JAVNOSTI IN PRIZADETIM!

Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani je pričelo že meseca novembra 1927 akcijo, da se odpovedi stanovanj po 1. novembru 1927 do 1. maja 1928 omeje na najnižje število, torej že davno preje, predno je storil ljubljanski občinski svet svoj neumestni sklep z dne 9. t. m., da se podaljša stanovanjski zakon. S podaljšanjem stanovanjskega varstva se ne bo rešilo stanovanjsko vprašanje, na drugi strani pa je stanovanjski zakon v največjo škodo vsemu trgovstvu, industriji in obrti, torej tudi delavstvu, rad česar so se vse trgovske zbornice, zlasti tu di ljubljanska, kakor tudi druge gospodarstvene korporacije izrekle za takojšnjo odpravo vsake stanovanjske zaščite. Iz splošnega gospodarskega stališča ne more stanovanjskega zakona nihče zagovarjati, torej tudi ne občinski svet ljubljanski. Vzroki res prevelikega števila odpovedi za 1. maj t. l. še do danes niso znani. Res je, da sedanji stanovanjski zakon sam direktno favorizira odpovedi, češ, da bi se najemniki s hišnimi lastniki pobotali za najemnine ali pa da bi medsebojno menjali stanovanja po svoji resnični potrebi, vsled česar določa v slučaju odpovedi višjo najemnino. Na drugi strani pa najemniki ne morejo uvideti, da se stanovanjsko varstvo odpravlja in so dostikrat odklanjali vsak sporazum s hišnimi gospodarji.

Prvo društvo hišnih posestnikov kljub temu obsoja vsako nepotrebno odpovedi stanovanja, kakor tudi vsako neupravičeno zvišanje najemnin, glede katerih je društvo vedno dajalo navodilo, da se kot smernica vzame le 10 kratna predvojna najemnina v dinarjih. Društvo bo preiskalo vse slučaje odpovedi in vsako prekomerno zvišanje najemnin in je uvedlo akcijo, da se doseže med hišnimi posestniki in najemniki sporazum v tem smislu, da se bodo deložacije omejele na najnujnejše slučaje in da se tudi previsoko zvišanje najemnin uredi po našem navodilu. Apeliramo na vse posestnike, ki bodo vabljani na potrebni sporazum, da se temu vabilu točno odzovejo, ne samo v njih lastnem, nego v interesu vseh hišnih lastnikov, da se ta način izognemo vsaki intervenciji državnih oblasti. Opozarjamo vse posestnike, da sedanji odbor odklanja vsako odgovornost, če bi se hišni lastniki ne odzvali njegovim vabilom in ne upoštevali natančno njegovih dobro premišljenih navodil. Odklanjamo posledice, ki bi s tega nastale in ki ne škodujejo samo našemu ugledu, temveč tudi našemu interesu.

Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani.

Charlie Chaplin.

Oni, kateri so imeli že priliko videti ta film, pravijo, da se v poedinih trenutkih v tem filmu v Chaplinovih očeh zablisti tuga človeka, ki ga je nekaj časa del ameriške javnosti bojkotiral radi »neumne goske«, kot je njegovo ženo z zaničevanjem imenovala znana skandinavka pisateljica, gospa Karin Michaelis.

V »Cirkusu« nam Chaplin kaže cirkuško življenje, pa ne samo ono v areni, ki je okrašeno s privlačnimi in paradnimi kostumi, temveč tudi drugo zakulisno življenje, v katerem se maske z vazelinom in vodo izpirajo iz lic, a se mesto njih pojavljajo drugi obrazi, izmučeni in polni brazgotin, bolj fantastični kot v areni, ali vendar pravi obrazi teh ljudi, ki zabavljajo občinstvo.

V istini to nasprotje med človeško tragičnim in veselim, ki se kaže v vsakem Chaplinovem filmu ni moglo najti boljšega polja za predstavljanje, kot je atmosfera cirkusa.

Cirkus. Charlot kot cirkuški hlapec hodil po hlevu in čisti. Nenadoma pride do svojega smrtnega sovražnika, konja, ki rihta in grize. Ta konj iz neznanih razlogov mrzi in ne more videti Charlota. In zato bešno gleda tega malega človeka poleg sebe. Charlot sname klobuk in najponižnejše s prijaznim nasmehom pozdravi. Toda ne posreči se mu, da bi spravil svojega neprijatelja v dobro voljo; konj se zaleti vanj, ter ga z vso silo sune. Preganjan teče Charlot v največjem strahu nekolikokrat preko vsega

hleva in nazadnje zbeži iz cirkuškega šotora. Leta okoli, razmišlja in išče skrivališča, v katero bi se mogel umakniti pred svojim zasledovalcem. Tedaj mu pride nekaj imenitnega na misel: skoči k najbližji kletki, odpre vrata, smukne noter ter zabije vrata svojemu preganjalcu tik pred nosom. Ko zapre vrata, se ta avtomatično zaklenejo in tako ne more več ven.

Konj vidi, da mu je možiček ušel in da mu sedaj ne more do živega, zato se obrne ter gre počasi v hlev nazaj.

Charlot je vesel, ker se je rešil konja, ter se premeteno smeji, ali...

Pogleda na desno in oči mu od groze vsanejo iz duplin, kajti...

Zadaj v kletki leži ogromen lev in spi.

V smrtnem strahu skuša Charlot odpreti vrata kletke, ali zaman. Obupno pregleduje železne drogove rešetke, upajoč, da morda le nekje najde kašno odprtino, skozi katero bi mogel zlesti na prosto. Njegov obraz je smrtno blede strahu. Ne upa si pa klicati na pomoč, ker se boji, da bo leva zbudil. Gleda na vse strani, kje bi bila kakšna rešilna odprtina in k sreči zapazi v stranski steni vratica, ki vodijo v sosedno kletko.

Po prstih se priplazi do teh vrat, a pri tem pazno gleda na leva in se skoraj sesede od strahu, ko se mu zdi, da se je lev malo premaknil. Poklekne pred vratica, jih z največjo previdnostjo odpre, ter vtakne skozi glavo in ramena. Že je s polovico telesa v sosednji kletki, prepričan je že, da je rešen

in radostno se smeji. Tedaj pa z grozo zapazi...

Ogromen tiger se nahaja v tej kletki, ga poželjivo gleda, ter strašno odpira svoje žrelo. Charlot se kot blisk potegne nazaj in treskovito zabije vrata. Obrne se proti levu, ki spi in mu s kretnjami prijazno kaže, da mu ne misli nič hudega. Zal mu je, da ga je vznemiril in da je hotel zapustiti tako prijeto družbo. Toda lev spi še nadalje.

Pred kletko pride psiček in začne lajati. Charlot je ves preplašen. Boji se, da bo lajanje prebudilo leva. Miga psu, naj molči, toda ta radi tega še bolj laja. Charlot ves nesrečen gleda leva. Zapazi veliko kost tik levega repa, se skrajno oprežno priplazi do nje, jo vzame, ter zaluča v psa. Kost je ravno trikrat večja od psa in zadene ga naravnost v glavo. Pes ne laja več, temveč naravnost tuli. Charlot si pa v obupu puli lase.

Sedaj mu pa pride druga misel na um. Morda je pes žejen? Ponovno se prikrade k levu in izvleče veliki sod vode, ki je tik poleg njega.

Medtem pride Merna, plesalka na vrvi, mimo kletke. Charlot ji daje znamenja, naj odpre vrata. Ko pa ta zapazi hlapca v levji kletki, se tako preplaši, da se onesvesti. Charlot gleda ves nesrečen skozi rešetko. Pred seboj ima sod z vodo. Z glavo miga psu naj se umakne, plesalko Merno za škropi z vodo, da bi zopet osvestila. Edini rezultat vseh njegovih naporov je ta, da se lev nazadnje prebudi.

Lev se liže in mrko opazuje neznanega gosta. Charlot ga gleda kot hipnotiziran. Merna leži še vedno onesveščena pred kletko.

Charlot se umakne v kot, ki je od leva najbolj oddaljen. Lev se liže naprej ter ga preteče gleda. Charlot spozna, da je to njegovo najzadnji trenutek. Lev se dvigne, ter se počasi približa. Charlot se stisne čisto na rešetko. Lev stoji pred njim in ga meri do nog do glave. Charlot stisne roke za seboj, upre svoj pogled v nebo in čaka samo, da se tudi on onesvesti. Lev sklone glavo, in prične vohati Charlotove čevlje, nato njegove noge in slednjič njegovo telo Charlot je bolj mrtev kot živ. Bodisi, da je lev sit, ali mu pa Charlotov duh ne ugaja, kajti nezadovoljno strese z glavo.

Počasi dvigne glavo do Charlotovega lica in tako se gledata obraz v obraz. Nesrečni Charlot poskusi zadnje sredstvo. Skuša se dopasti levu, ter omiliti njegovo srce. Prijazno se mu smehlja ter igra vlogo starega znanca, kot bi hotel reči: »Saj se poznavava... Kaj ne, da sva dobra prijatelja?«

Kralj živali se pa medtem ne zanima več za Charlota. Obrne mu hrbet, gre v svoj kot in se vleže. Charlot ne more verjeti svojim očem. Z odprtimi usmi gleda za levom in spreleti ga velikansko veselje. Ostal je pri življenju. Srce, ki mu je bilo padlo globoko in hlače, se polagoma vrača na svoje staro mesto in Charlot tedaj zavzema pozno zmagovalca.

(Dalje prih.)

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. — Telefon št. 2388.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajsko cesto št. 1a, II. nadst.

Velika izbiera:

Nogavice, rokavice, trikotaža za dame in gospode. — Srajce, ovratnike, kravate. Razne toaletne in kozmetične potrebščine. Za sport: nahrbtnike, palice, dokolenke, smučarske ovojke, čepice, rokavice i. t. d. pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika

Cene solidne.

Postrežba točna.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—

Šivilja,

Dobro izurjena, išče službe. Gre šivati tudi na dom. — Naslov v upravljalni listi.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. — Telef. 2056.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA GREGORČIČEVA 23

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lopake, posetnice itd. LASTNA KNJIGOVARNICA. TELEFON. ŠT. 2552.